

УДК: 619:616.98:636.8

ОСОБЛИВОСТІ КЛІНІЧНОГО ПРОЯВУ КАЛІЦИВІРУСНОЇ ІНФЕКЦІЇ КОТІВ У м. КИЄВІ

Т. Г. КОЗЛЕНКО, аспірант*

О. Г. МАРТИНЮК, кандидат ветеринарних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

E-mail: sandr70@gmail.com

У статті наведено результати досліджень стосовно особливостей клінічних проявів каліцивірозу котів за гострого та хронічного перебігу хвороби. Проведено аналіз клінічних ознак каліцивірусної інфекції у разі групового та індивідуального утримання тварин. Встановлено значне поширення каліцивірусної інфекції у кішок із симптомами ураження дихальних шляхів – 26,8 %. Основними клінічними ознаками хвороби є кон'юнктивіти та ураження органів дихання.

Ключові слова: каліцивіроз, коти, поширення, інфекція, вірус

Каліцивірусна інфекція кішок – feline calicivirus infection, (каліцивіроз, calicivirosis) висококонтагіозна хвороба тварин родини котячих (Felidae) [1, 2]. Паразитуючи в організмі тварин, каліцивірус викликає широкий спектр клінічних проявів, зокрема, кон'юнктивіт, виразковий стоматит, риніт, трахеобронхіт, пневмонію. Часто це захворювання супроводжується летальністю [3].

В останні десятиріччя каліцивірозу котів приділяється досить значна увага серед науковців ветеринарної медицини, проте, окремі аспекти цього захворювання і до сьогодні залишаються нез'ясованими [4, 5]. Зокрема, не вивчена епізоотична ситуація каліцивірозу котів і роль профілактичної імунізації та значення достовірної диференціальної діагностики хвороби. Актуальними є дослідження з розробки діагностичних наборів, вакцин і

* Науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор В. В. Недосков

сироваток для вивчення епізоотичної ситуації, лікування та специфічної профілактики каліцивірусної інфекції кішок [6, 7].

Метою досліджень – з'ясувати поширення каліцивірозу котів і вивчити особливості його клінічного перебігу в місті Києві.

Матеріали і методи досліджень. Для вивчення поширення каліцивірозу котів провели аналіз і статистичну обробку журналів реєстрації хворих тварин у 5-и клініках м. Києва за період 2012 – 2015 рр.

Клінічно було обстежено 2085 кішок (від 1місяця до 16 років). З них виявлено 649 тварин з різними клінічними проявами ураження очей (кон'юнктивіти, кератокон'юнктивіти), слизових оболонок ротової порожнини та язика (ерозії, виразки), респіраторних органів (риніти, трахеїти, бронхіти, пневмонії). У цих тварин відбирали проби біоматеріалу (виділення з очей, носа, слизової оболонки рота, з ерозивної поверхні язика), заморожували і відправляли до лабораторії “Бальд” для проведення ПЛР.

В результаті діагностичних досліджень проб біоматеріалу, відібраних від цих тварин, вірус каліцивірозу був виявлений у 174 пробах, що становить 26,8 % від загальної кількості досліджених (649 тварин).

В ході виконання роботи вивчали ефективність застосування епізоотологічного аналізу, клінічних і лабораторних методів діагностики хвороби. В клінічному обстеженні звертали увагу на стать, вік, умови утримання тварин, наявність контактів, терміни, порядок і характер прояву клінічних ознак хвороби.

Відпрацьовували лабораторні методи діагностики хвороби, використання яких дозволяло б виявити наявність антигену в клінічному матеріалі підозрілих у захворюванні тварин.

Матеріалом для лабораторних досліджень слугували назальні, кон'юнктивальні і ротоглоткові змиви, зіскоби з укритих виразками ділянок слизових оболонок ротової порожнини від хворих тварин.

З метою виділення ізолятів вірусу проводили зараження культур клітин CrFK (нирок кошеня) і FS (селезінки kota), а для ідентифікації каліцивірозу

котів (КВК) і лабораторного підтвердження діагнозу використовували реакцію нейтралізації (РН).

Результати досліджень. Здатність вірусу каліцивірозу до мутаційної мінливості має велике значення для клінічної різноманітності проявів хвороби та її контролю. Вірус викликає ряд клінічних проявів від безсимптомної інфекції, уражень слизової ротової порожнини і очей, верхніх відділів органів дихання різної тяжкості до системної інфекції. Часто зустрічаються ураження слизової оболонки очей і носа. Найхарактернішими є ураження слизової рота у вигляді виразок, які часто залишаються непоміченими та незареєстрованими.

В наших дослідженнях перебіг інфекції варіював від безсимптомної форми, або хвороби з помірно вираженими ознаками ураження верхніх дихальних шляхів (серозний риніт, кон'юнктивіт, виразковий стоматит), до глибоких уражень респіраторних органів, які поширюються на легені і плевру з наступною загибеллю тварини.

Аналіз клінічних проявів каліцивірусної інфекції у 62 спонтанно захворілих кішок індивідуального утримання, а також 112 – групового утримання, показав, що гострий перебіг хвороби супроводжувала депресія та лихоманка перемінного типу, а у деяких тварин за хронічного перебігу відзначали гіпотермію.

Основною найбільш ранньою клінічною ознакою за гострого перебігу хвороби у 60 % тварин був серозний кон'юнктивіт, який супроводжувався виділеннями з очей, помірною кон'юнктивальною еритемою і міг бути одно- або двостороннім, серозним або гнійним. У деяких кошенят до 4–5-місячного віку кон'юнктивіт майже завжди був гнійним, часто викликав злипання повік (результат висихання витікань). Кон'юнктивіт часто супроводжувався ринітом. Серозні виділення з носа та очей згодом набували слизового або слизово-гнійного характеру. Утворення виразок ротової порожнини відмічали у 30 % кошенят. Виразки виявляли на язиці, слизовій оболонці твердого піднебіння, губах і носовому дзеркальці. Надмірна

слинотеча часто передувала утворенню виразок або супроводжувала виразковий стоматит, який завжди мав доброякісний характер: загоєння виразок відбувалося протягом кількох днів. Більш пізні стадії хвороби у кішок характеризувалися катаральним трахеїтом, бронхітом, пневмонією (задишка, бронхіальні та легеневі хрипи).

За хронічного перебігу хвороби виявляли серозний кон'юнктивіт і риніт, частіше у дорослих тварин. У 20 % кішок реєстрували катаральний трахеїт і бронхіт, іноді – пневмонію. В одиничних випадках діагностували ураження центральної нервової системи (ЦНС), артрити, сечокам'яну хворобу, однак, причини цих патологій не уточнюються (рис. 1).

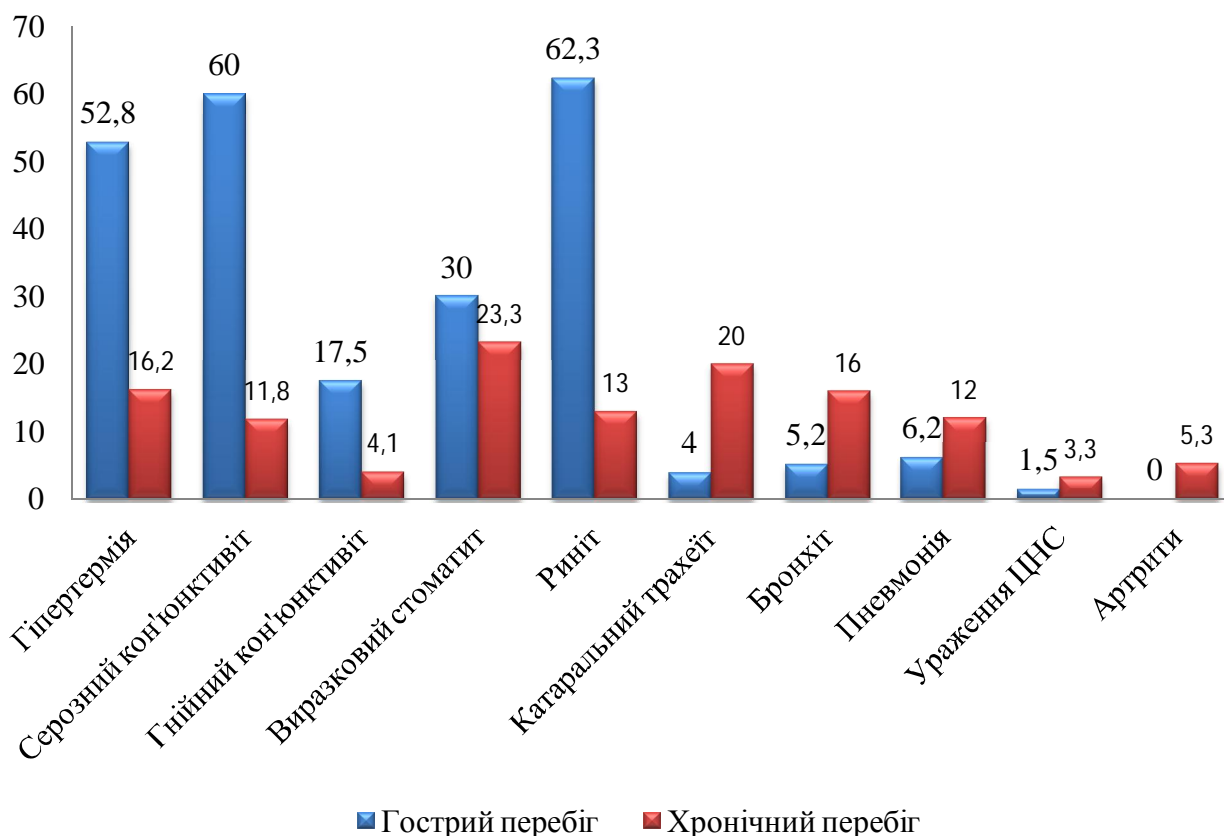

Рис. 1. Основні клінічні прояви каліцивірозу котів за гострого та хронічного перебігу

Перебіг інфекції багато в чому залежить від умов утримання тварин. У кошенят 2 – 6-місячного віку вона протікає гостро і з великим відсотком

летальності. У дорослих кішок, особливо в разі скупченого утримання, гострий перебіг хвороби часто переходить у латентний або хронічний.

Судячи з анамнестичних даних, ураження каліцивірусною інфекцією в благополучних розплідниках відбувалося, як правило, після контакту однієї або декількох тварин з хворими (в'язка, на виставці тощо), а також, після надходження до нього інфікованих кішок.

Зараження інших тварин групи найчастіше призводило до розвитку клінічно виражених ознак хвороби, рідше – латентному інфікуванню. Наслідком другого варіанта подій могла бути як імунізуюча субінфекція, так і вірусоносійство.

На першому ж варіанті хвороба проявлялась гостро, що в 70 – 80 % випадків вела до подальшого розвитку підгострого або хронічного перебігу зі слабо вираженими клінічними симптомами. Клінічне одужання мало місце у 5 – 20 % тварин, яким застосовували симптоматичну терапію, проте, майже завжди супроводжувалося вірусоносійством. Смертність від хвороби в розплідниках склала від 5 до 10 % тварин до 3-місячного віку, що складало 70 % від усіх випадків.

У кішок індивідуального утримання реєстрували лише поодинокі випадки летальності, а одужання за проведення тих чи інших симптоматичних терапевтичних заходів було, як правило, успішним (на відміну від кішок групового утримання).

Висновки

1. В результаті діагностичних досліджень проб біоматеріалу, відібраних від 649 тварин з різними клінічними проявами ураження очей, слизових ротової порожнини та язика, респіраторних органів тварин, вірус каліцивірозу був виявлений у 174 пробах, що становить 26,8 % від числа досліджених.

2. Основною найбільш ранньою клінічною ознакою за гострого перебігу хвороби був серозний кон'юнктивіт – 60 % та риніт – 62,3 %; за хронічного –

катаральний трахеїт – 20 %, бронхіт – 16 %, а іноді – пневмонія (близько 12 % тварин).

3. Каліцивіроз уражує всі статево-вікові групи домашніх кішок, але найбільш чутливими є молодняк, тварини до 6-місячного віку. Перебіг інфекції залежить від умов утримання тварин. Гостро, з великим відсотком летальності, вона протікає у кошенят 2 – 6-місячного віку. У дорослих кішок, особливо в разі скупченого утримання, гострий перебіг хвороби часто переходить у латентний або хронічний.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Poulet H. Comparison between acute oral (respiratory) and chronic stomatitis (gingivitis) isolates of feline calicivirus: pathogenicity, antigenic profile and cross-neutralization studies / H. Poulet, S. Brunet, M. Soulier // Arch Virol. – 2000. – Vol. 145(2). – P. 243-261.

2. Rice C.C. Genetic characterization of 2 novel feline caliciviruses isolated from cats with idiopathic lower urinary tract disease / C.C. Rice, J.M. Kruger, P.J. Venta // Veterinari Internal Medicine. – 2002. – Vol. 16. – P. 293-302.

3. Рахманина М. М. Клинико-эпизоотологические особенности калицивироза кошек / М. М. Рахманина, В. И. Уласов // Ветеринарная практика. – 2001. – № 3 – 4. – С. 16-24.

4. Gillespie J.H. Feline viral infections / J.H. Gillespie, F.W. Scott // Advanced Veterinary Science. – 1973. – Vol. 17. – P. 163-200.

5. Распространение и клиническое проявление калицивироза у домашних кошек в городе Новосибирске / [Т. И. Глотова, Т. Б. Тугунова, В. В. Русских, А. Г. Готов] // Материалы XVIII Московского Международного ветеринарного конгресса (24 апреля 2010 года). – Москва : Ветеринарная практика, 2010. – С. 20-30.

6. Крылов А. Н. Биологические свойства возбудителя калицивирусной инфекции кошек и разработка метода диагностики болезни: автореф. дис. канд. биол. наук : спец.03.00.06 «Вирусология» / Алексей Николаевич Крылов. – Москва, 2000. – 115 с.

7. Рахманина М. М. Противоэпизоотические мероприятия в питомниках кошек, неблагополучных по калицивирусу / М. М. Рахманина, В. И. Уласов // Ветеринарная практика. – 2001. – № 2. – С. 32 - 40.

ОСОБЕННОСТИ КЛИНИЧЕСКОГО ПРОЯВЛЕНИЯ КАЛИЦИВИРУСНОЙ ИНФЕКЦИИ КОШЕК В г. КИЕВЕ

Т. Г. Козленко, О. Г. Мартинюк

В статье приведены результаты исследований особенностей клинических проявлений калицивируса кошек при остром и хроническом течении болезни. Проведен анализ клинических признаков калицивирусной инфекции при групповом и индивидуальном содержании животных. Установлено широкое распространение калицивирусной инфекции кошек с симптомами поражения дыхательных путей – 26,8 %. Основными клиническими признаками болезни были конъюнктивиты и поражения органов дыхания.

Ключевые слова: *калицивироз, коты, распространение, инфекция, вирус*

FEATURES OF CLINICAL MANIFESTATIONS OF CALICIVIRUS INFECTION IN CATS IN KIEV

T. Kozlenko, O. Martiniuk

The article contains results of studies on the features of the clinical manifestations of feline calicivirus infection in cats with acute and chronic form of the disease. The analysis of the clinical signs of Calicivirus infection has been conducted in group and individual animal welfare. It was found widespread Calicivirus infection in cats with respiratory symptoms - 26.8%. The main clinical signs of the disease were conjunctivitis and respiratory lesions.

Keywords: *feline calicivirus, cats, dissemination, infection, virus*